

Žitkovské bohyně jsou magickým příběhem o poznávání sebe sama

Recenze

LUKÁŠ DUBSKÝ

Už v lednu měly mít ve Východočeském divadle Pardubice (VČD) premiéru Žitkovské bohyně. Koronavirová pandemie ovšem uvedení adaptace románu Kateřiny Tučkové znemožnila. Silný příběh s nádechem magického realismu nastudovala režisérka Kateřina Dušková.

Rozsáhlá rodová sága se zabývá fenoménem bohyní – léčitelek, které bylo možné v minulosti najít v oblasti Bílých Karpat na jižní Moravě. Tučkové román sleduje složité propletené osudy jednotlivých postav v různých časových rovinách – od dob čarodějnických procesů až do současnosti. Pardubická inscenace je čtvrtou divadelní adaptací Žitkovských bohyní. Není bez zajímavosti, že pro každé z uvedení vznikla vlastní dramatizace. Také pro VČD režisérka Dušková ve spolupráci s dramaturgem Jiřím Janků vytvořili originální adaptaci. Z dosud realizovaných verzí přistoupili k největší redukci románu – zatímco třeba ve Zlíně režisér Dodo Gombár tuto divadelní fresku natáhl na tři hodiny a 40 minuty, v Pardubicích vše zvládnou za standardní dvě a půl hodiny.

BEZ HLUCHÝCH MÍST

Výhodou je, že inscenace nemá hluchá místa, hlavně pro diváka, který román nezná, ale mohou být některé

okamžiky matoucí. Zvlášť závěr působí trochu uspěchaně a nejsem si jistý, zda diváci pochopí veškeré motivace a dokáží si pospojovat komplexní obraz událostí.

Aby byla orientace v ději snadnější, používají režiséři různých fint. V Divadle pod Palmovkou třeba Michal Lang na zadní stěnu promítal vrocení jednotlivých událostí, režisérka Dušková pak nechává příběh vyprávět trojici bohyní, jejichž vztahy jsou osou vyprávění. Mystická linka tvoří v pardubické inscenaci spíše doplněk atmosféry, tvůrci se soustředí na realistický obraz toho, jak se společnost bojí všeho neznámého a jedincům, kteří se něčím odlišují, klade na cestu překážky.

Hlavní hrdinka Dora Idesová je v podání Petry Janečkové vzdělanou ženou, která nevěří na rodové kletby a snaží se nahlédnout na prastarý fenomén racionálně a bez předsudků. Skrze minulost poznává sebe sama. Jenže si není ochotná připustit, že ji nakonec všechny ty propletené historické křivdy doženou...

Silnou bytostí je její teta Surmena, kterou hraje Jindra Janoušková. Žena, která přežila válku i rodinné tragédie, aby ji nakonec fyzicky i psychicky zlikvidoval komunistický režim, pro který byla pro svou individualitu stejně nepohodlná jako její předchůdkyně kdysi pro katolickou církev.

Zajímavou postavou je také Jindřich Švanc, jehož Ladislav Špiner vypodobnil ja-

ko člověka, který se za každého režimu dokáže přidat na „správnou stranu“, tak aby z toho pro něj plynuly co největší výhody.

HRAJÍ VÍCE ROLÍ

Vzhledem ke značnému množství postav ztvárňuje většina herců více rolí. Platí to i pro hostující Antonii Talackovou, která ztvárnila bosorku Mahdalku i Dořinu přítelkyni Janigenu. Zavržená Mahdalka je v její interpretaci mladá žena toužící po pozornosti a lásce bližních. Démoničnost ji přisuzují spíše lidské klepy, ona se jim postupem času již nebrání a využívá strach okolí ke svému prospěchu.

Scéna Pavla Kodedy je náznaková, dominuje jí rustikální dřevěná konstrukce. Nápadné je minimální využití scénické hudby, na jevišti se dostává především jako součást různých (často dětských) písní, které vnášejí do inscenace folklórní prvky.

Žitkovské bohyně jsou divácky náročnou podívanou vyžadující soustředění. Odměnou ovšem je silný, vrstevnatý příběh, jakých nebývá k vidění mnoho.

